

Programma van maatregelen Hamme – Markt

Natasja Reyns

Bornem
2020

Gemotiveerd advies

Na uitvoering van een bureauonderzoek (projectcode 2018L54) werd ook de registratie van de aanwezige kelders en de eerste fase van het proefsleuvenonderzoek (projectcode 2019J18) uitgevoerd. De rioleringstracés dienen ook nog onderzocht te worden, maar dit kan pas wanneer de werken naar de desbetreffende zone vorderen.

Het bureauonderzoek toonde aan dat de aanwezigheid van archeologische sporen binnen het onderzoeksgebied niet uit te sluiten was. In de omgeving bevinden zich gekende archeologische waarden vanaf de steentijd tot nieuwe tijd. Bovendien kent het terrein een gunstige landschappelijke ligging, in de Durmevallei net ten noorden van de kerk in het historische centrum van Hamme. Daarom werd verder archeologisch vooronderzoek nodig geacht, in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.

Het proefsleuvenonderzoek toonde aan dat in de te onderzoeken zone voornamelijk archeologische sporen en muurresten aanwezig zijn uit de nieuwe en de nieuwste tijd. Ze zijn te interpreteren als restanten van het recente gebruik van het terrein. De sporen en muren werden voldoende gedocumenteerd.

Er is geen sprake van een waardevolle archeologische vindplaats binnen het onderzoeksgebied. De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud in situ of een vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Bijkomend archeologisch onderzoek houdt onvoldoende potentieel in op kennisvermeerdering om de kosten hiervan te rechtvaardigen. In het kader van de geplande werken worden geen bijkomende archeologische maatregelen nodig geacht.

De zone van de rioleringstracés dient wel nog onderzocht te worden. De resultaten van dit onderzoek worden in een afzonderlijke nota opgenomen.

Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Administratieve gegevens

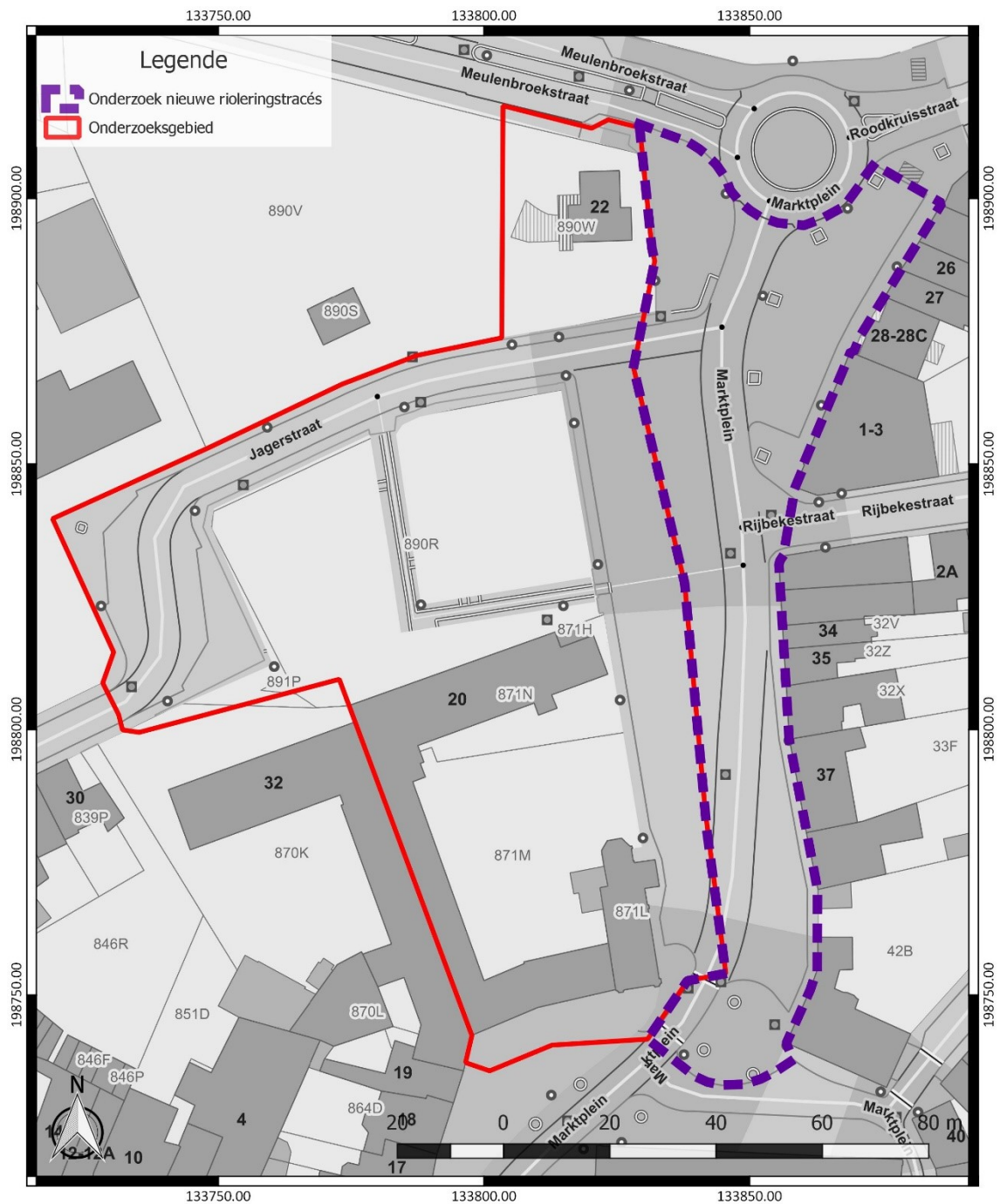
Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Hamme, Hamme, Marktpluin – Jagerstraat, Marktpluin

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 133829, 198913
- 133839, 198755
- 133796, 198738
- 133747, 198853

Kadastrale percelen: Hamme, afdeling 2, sectie B, nummers 871h, 871l, 871m, 871n, 890r, 890w, 891p en openbaar domein

Kadastraal plan:

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Aanleiding van het vooronderzoek

Zie hoofdstuk 2.3.2 van het verslag van resultaten.

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie hoofdstuk 2.4.4 van het verslag van resultaten.

Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Ook dient het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen dienen te worden behandeld:

- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Zijn archeologische resten te relateren aan structuren die te zien zijn op historische kaarten?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Zijn er sporen aanwezig die inzicht kunnen verschaffen in het ontstaan en de ontwikkeling van de dorpskern van Hamme en zijn periferie?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

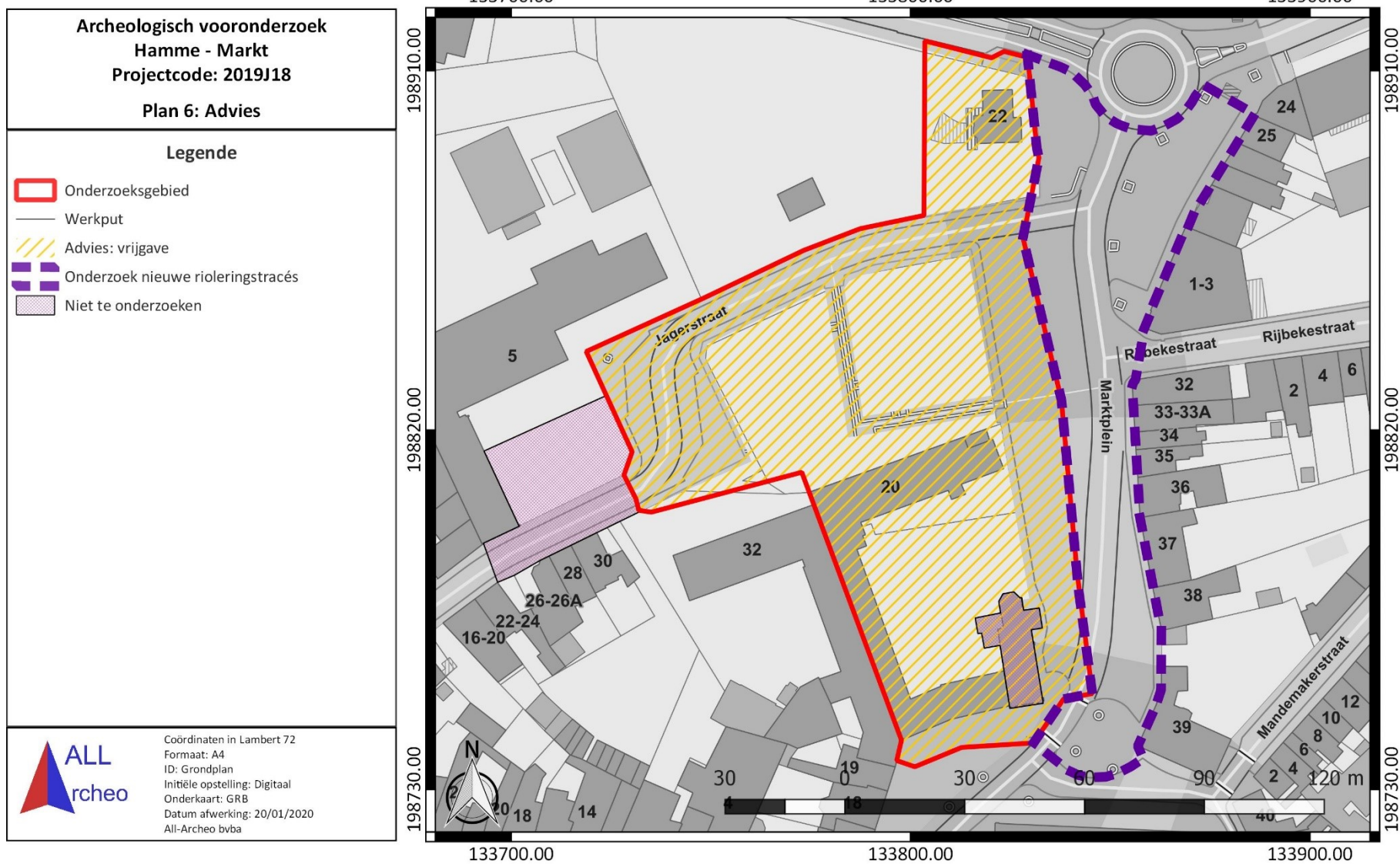
3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Voor het volledige onderzoeksgebied is een bureauonderzoek uitgevoerd. In het verleden werd ook al een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd. Ter hoogte van een eerste fase van het onderzoek werd een deel van het onderzoeksgebied onderzocht. De conclusie van het onderzoek is dat in deze zone geen bijkomend archeologisch onderzoek meer nodig is. Door wijzigingen in de plannen vallen enkele delen van het onderzoeksgebied weg omdat er geen bodemingrepen meer gepland worden.

Binnen een deel van het onderzoeksgebied moet echter wel nog een proefsleuvenonderzoek plaatsvinden. Het betreft de zone van de nieuwe rioleringstracés. De onderzoekszone beslaat steeds de oppervlakte van ca. 4523 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (Figuur 2).

De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk assessment beantwoord zijn.

Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied met aanduiding van de zone waar bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig is, geprojecteerd op het GRB (www.geopunt.be)

Onderzoekstechnieken

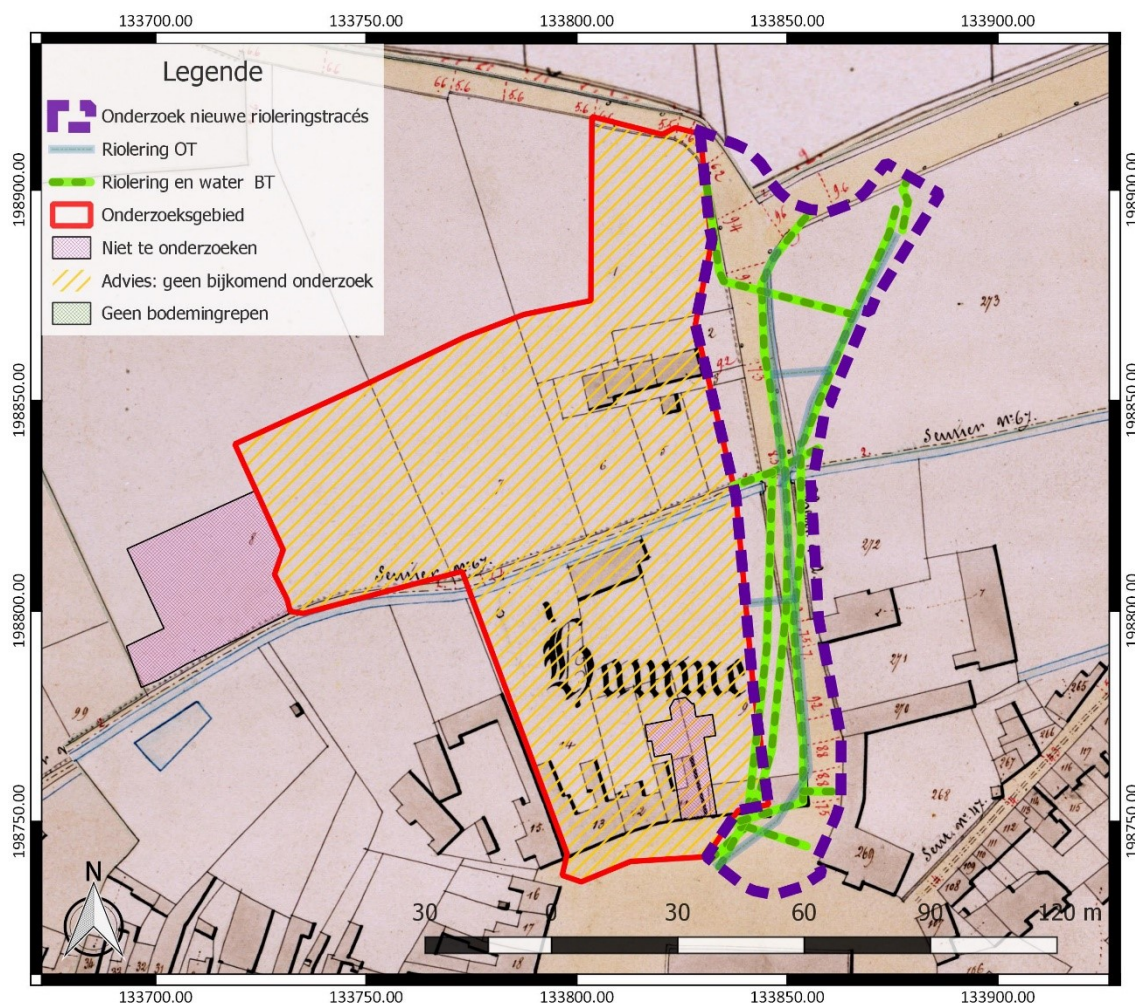
Het bodemarchief dient onderzocht te worden totdat alle aardkundige eenheden onderzocht zijn waarin archeologische sites in primaire positie kunnen voorkomen, die relevant zijn voor de vraagstellingen van het onderzoek. Voor aanvang van het onderzoek dient de aanwezige verharding gesloopt te worden. De uitbraak van ondergrondse massieven dient begeleid te worden door een archeoloog.

Proefsleuvenonderzoek

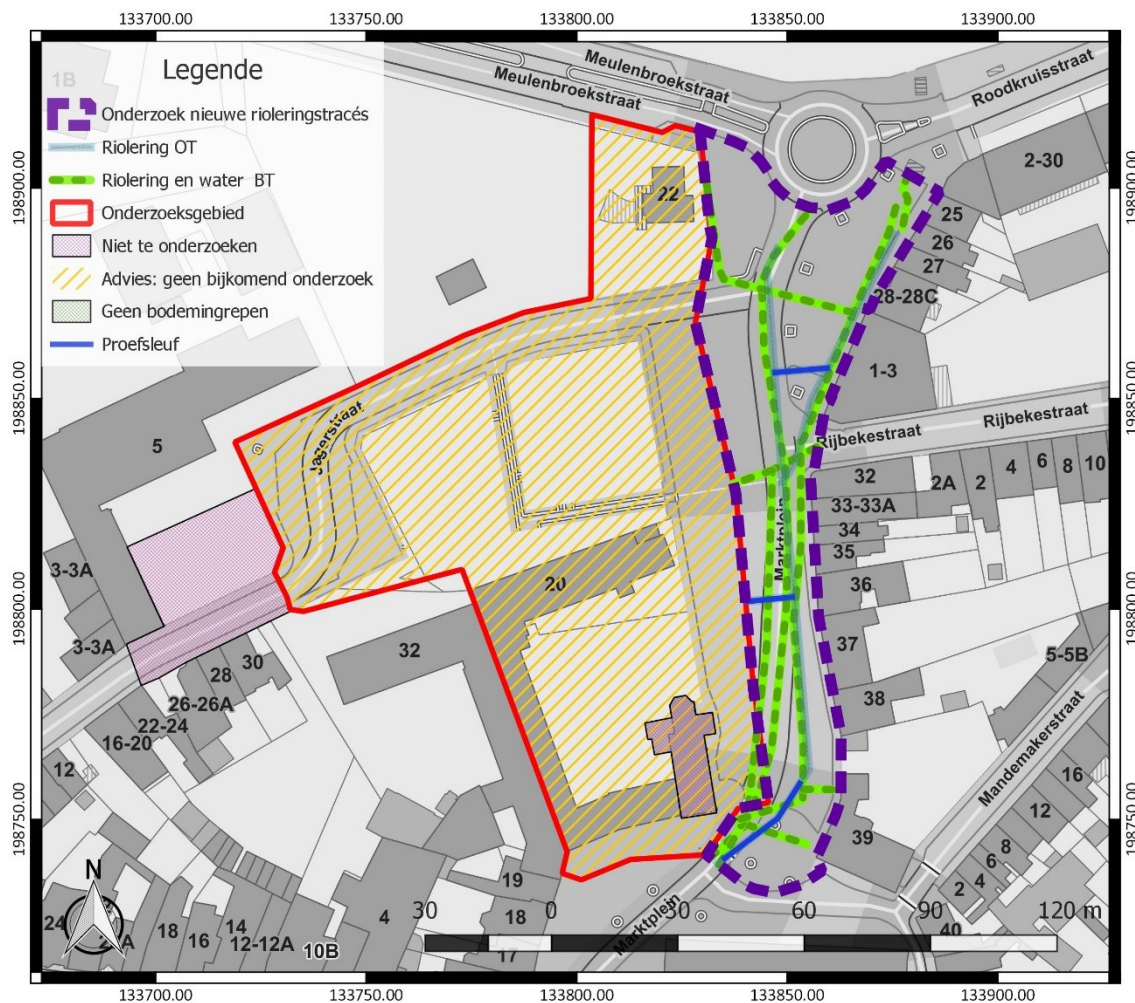
Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing.

In het oosten van het terrein (ca. 4523 m²) wordt de verharding heraangelegd. De nieuwe verharding zou een vergelijkbare diepte hebben als de bestaande verharding. De uitbraak van de bestaande verharding dient begeleid te worden door een archeoloog. In het oosten wordt ook nieuwe riolering aangelegd.

Omwille van de aanwezigheid van zeer veel kabels en leidingen in het oosten van het onderzoeksgebied is het buiten de begeleiding van de uitbraak van de verharding en een proefsleuf over het volledige tracé van de nieuwe riolering, niet opportuun om daarbuiten nog andere proefsleuven aan te leggen.

Figuur 3: Situering van de bestaande riolering en waterleiding ten opzichte van de ontworpen riolering, weergegeven op de Atlas der Buurtwegen (www.geopunt.be)

Figuur 4: Aanduiding van de aan te leggen proefsleuven, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

De nieuw aan te leggen riolering loopt voor een groot deel ter hoogte van bestaande riolering. Enkel het uiterste zuiden van het tracé en twee dwarse verbindingen liggen (gedeeltelijk) buiten de bestaande riolering en dus buiten de verstorning van de reeds bestaande riolering. Enkel hier is het zinvol om proefsleuven aan te leggen omdat enkel hier sprake is van potentieel op kennisvermeerdering voor het proefsleuvenonderzoek. Dit resulteert in 48 lopende m proefsleuf.

De proefsleuf dient aangelegd te worden over een breedte die gelijk is aan de breedte van de rioleringssleuf die gegraven zal worden. Die precieze breedte is op dit moment nog niet bekend en moet ter plaatse met de aannemer afgestemd worden op het moment van de uitvoering. De werken worden op dit moment in augustus 2020 voorzien.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Voor de zone van de nieuwe rioleringstracés wordt afgeweken van de 12,5 % van het terrein die onderzocht moet worden in het kader van een proefsleuvenonderzoek. Omdat de bodemingrepen hoofdzakelijk binnen de verstoringsdiepte van de huidige verharding en riolering blijven, is het enkel nodig om een proefsleuf aan te leggen ter hoogte van waar de nieuwe riolering aangelegd wordt op een andere plaats dan de huidige riolering. Enkel hier zijn mogelijk nog onverstoorde zones te verwachten waar verder vooronderzoek potentieel op kennisvermeerdering inhoudt.